LIPERIT KAULASTA

HALLONEN PÅ TOPPEN

Veli-Matti Hynninen
www.hynninen.info

Kulttuurikasku kysyy mitä yhteistä on nyt toiselle kaudelle valitulla presidentillä ja Runebergin tortulla? Vastaus: kummallakin on Hallonen på toppen.

Fredrika Charlotta Runeberg tunnettiin hyvistä tortuistaan. Kansallisrunoilija Johan Ludvig Runeberg taas tunnetaan Maamme-laulustaan ja Vänrikki Stoolin tarinoistaan. Mutta miten moni muistaa, että myös Runeberg oli vahvasti poliittinen vaikuttaja.

Tämänvuotisella Runeberg-palkinnolla oli monta ottajaa. Eila Kostamon kirjassa Kanssakulkija Alpo-pappi kertoo miten ihmiset luottavat häneen kuin kallioon, mutta itse hän tuntee olevansa hiekkakokkare, jonka läpi kaiken maailman vedet suodattuvat.

Papin kokemusten kautta kirjailija panee kysymään, muuttuuko koettu vahvuudeksi? Opimmeko vaikeuksista, vai murtuuko ihminen sittenkin painojensa alla?

Papit ovat olleet viime aikoina puheenaiheina. Pirkko Saision Voimattomuudessa päähenkilö on pappi. Juuri näkemässäni Kari Hotakaisen Punahukassa papilla on roolinsa. Ari-Pekka Lahden näytelmä Sydänmaa kysyy minkälaisen voiman usko on voinutkaan antaa elämällemme?

Myös palkinnon nimeä kantava Johan Ludvig Runeberg (s.1804) oli pappi. Ajattelinkin ennen palkintoehdokkaisiin tutustumistani käydä Matti Klingen seurassa läpi Runebergin aatteellista taustaa ja tuotantoa. Klingen kirja Poliittinen Runeberg tarjoaa tähän hyvät eväät.

Runebergiä ei voi ymmärtää tuntematta hänen aikaansa. Napoleonin varjo seurasi Runebergin nuoruutta. Hän ammensi Montesquien ja Hegelin aatteista. Hänen aikalaisiaan olivat Nordströmit, Laurellit, Lönnrotit, Snellmanit ja Cygnaeukset. Mutta jo Topelius (s.1818) oli häntä neljätoista vuotta nuorempi.

Runebergin elämää leimasi vuosisadan alun suuri maailmansota. Yhtä vähän kuin nyt voisimme ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan nykytilaa irrallaan viime sodista, olisi mahdoton ymmärtää Runebergin aikaa ilman 1850-luvun sotamuistoja. Myös silloin konservatiiviset ja uudistusmieliset kannat kilpailivat ja etsivät universalistisia piirteitä. Mutta molempiin liittyi myös annos kansallisuuskaipuuta. Suomen kansallinen kehitys ei seurannut eurooppalaisia kaavoja vaan etsi omaa ominaislaatuaan. Tässä prosessissa Runebergin vaikutus kantaa ottavana (poliittisena) runoilijana oli keskeinen. Klinge muistuttaa ettei vain uudistushenkinen toiminta vaan myös konservatiivinen politiikka on politiikkaa, tietoista tai tiedostamatonta.

Runeberg puki sanoiksi ajatuksen Suomesta isänmaana ja antoi sille näkemyksensä mukaisen muodon Maamme-laulussa. Suomesta oli tuleva omaleimainen kansakunta, jolla oli rauhanomaiset suhteet Ruotsiin ja Venäjään. Runebergin Suomi ei ollut ensi kädessä historiallinen vaan moraalinen käsite.

Runebergiltä lienee peräisin myös meihin suomalaisiin usein liitettävä kohtalousko. "Kuink arpa käykin kohtalon, maa, synnyinmaa meill`oma on." Runebergin teksteissä Suomi sulautuu luontoonsa, ihanteisiinsa ja kristillisyyteensä. Runeberg halusi luoda suomalaisista kärsivällisen, rohkean, tulisieluisen ja samalla rauhallisen kansan.

Tähän suomalaisuuteen liitetään usein vielä annos spartalaista järkähtämättömyyttä: "Mik` uljuus, uupumattomuus, mi voima, tunnon tulisuus, mi vakuus vaiheissansa." Maamme-laulullaan ja Vänrikki Stoolillaan Runeberg luo suomalaista sivistyshistoriaa.

Vaikka sitä harvoin tunnustetaan, Runebergin elämään kuului myös eroottisia seikkailuja, aktiivista politikointia, ankaraa vastustusta ja monentasoista dramatiikkaa. Hän uskalsi elää vahvasti aikansa kuohuissa vaikka aavistikin jo varhain elämäntyönsä monumentaalisuuden.

Venäjä ja Ruotsi vetivät Runebergiä puolelleen. Vaikka hän onnistui saamaan arvostusta kummaltakin, hän vastasi molemmille samalla mitalla: kansallinen kulttuuri ja suomalainen isänmaa.

Ruotsiksi kirjoittaneesta papista tuli Suomen kansallisrunoilija. ■

KAUPUNKI

Magiikkaa, huumoria ja jännitystä

Varieteen huipputaikurit Helsingissä

Euroopan ehdotonta taikuuden eliittiä edustava norjalainen Finn Jon kummastuttaa yleisöä ihmeellisillä tempuillaan.

Tina Lenert saapui yleisön pyynnöstä jälleen Suomeen.

Pääkaupunkiseudun yleisölle tarjoillaan harvinaisen upeaa estradiviihdettä helmikuussa. Varietee Magica – maailman huipputaikurit -esityksessä nähdään ryhmä taikuuden nimiesiintyjiä ympäri maailmaa.

Vartavasten Suomeen tuotettu parituntinen kokonaisuus edustaa poikkeuksellisen erikoisia soolonumeroita, joita ei juurikaan ole Suomessa totuttu näkemään. Yleisö saa mainion läpileikkauksen taikuuden eri osa-alueista ja niiden mestarillisista suorittajista Savoy-teatterin estradilla.

Helsingistä Varietee Magica -kiertue jatkaa Lahteen, Hyvinkäälle, Rovaniemelle, Kemiin, Ouluun ja Tampereelle.

Tuttuja ja tuoreita kasvoja

Los Angelesista saapuu yleisön pyynnöstä uudelleen Tina Lenert ja runollisen viehättävä, paljolti mimiikkaan ja magiikkaan perustuva "Maid in Heaven".

Viime vuoden tammikuussa Suomen Taikapiirin järjestämässä ensimmäisessä Magic-tapahtumassa Savoyn juhlayleisöä kohahdutti illuusiotaikuuden maailmanmestari Hans Moretti, joka vielä yli 70-vuotiaanakin osoitti mestarin elkein, miten jännitys luodaan varsijousen ja omenan kera. Nyt Suomeen saapuu hänen poikansa Peter Moretti avustajansa Sonjan kanssa ja he esittävät variaation omenatempusta à la Wilhelm Tell.

Varieteetaikuuden pitkäaikaista kokemusta ja ylhäistä aristokratiaa edustaa tyylikäs norjalainen Finn Jon sooloesityksellään, jossa temppuja soljuu taukoamatta toinen toistaan ovelimpina. Eliittitaikuri on esiintynyt Pariisin maineikkaassa Crazy Horse´ssa yli kymmenen vuoden ajan.

Mutta mitä saadaan aikaan, jos yhdistetään Mr. Beanin ilmeet sekä Robin Williamsonin spontaanius ja lisätään komiikan mestarin, Buster Keatonin nerokkuus sekä Red Skeltonin lempeys? Tuloksena on hulvattoman hauska kanadalaismies nimeltään Ardan James, joka saapuu nyt ensimmäistä kertaa esiintymään Eurooppaan.

Niemi ja Kulmakko suomalaisista mukana

Suomalaista huipputaikuutta saadaan suoraan Baselista esiintymismatkaltaan saapuvan Jay Niemen ansiosta. Niemi on asunut seitsemän vuoden ajan Saksassa ja esiintynyt Keski-Euroopan johtavissa varieteissa pitkäaikaisilla kiinnityksillä.

Niemen kyyhkys- ja papukaija-ohjelmisto on otettu kaikkialla erityisen tyytyväisinä vastaan ja korkealuokkaiset varietee-teatterit neuvottelevat kiivaasti hänen esiintymismahdollisuuksistaan pitkälle useiden vuosien päähän.

Toisena suomalaisesiintyjänä on kiertueella mukana pitkän linjan ammattitaikuri Timo Kulmakko, joka sulavasti nitoo ohjelmiston kasaan omilla stand-up-tempuillaan. Hänet muistetaan niin Pikku Kakkosen Timo Taikurina kuin lukemattomien nykypäivän yritystilaisuuksien viihdyttäjänä. Timo Kulmakko on myös uusien Magic-tapahtumien alkuunpanija ja puuhamies. ■

Esitykset Helsingissä 2.-12. helmikuuta arkisin klo 19, lauantaisin klo 15 ja 19, sunnuntaisin klo 15. Lipunmyynti Savoy-teatteri ja Lippupalvelu. Lisätietoja www.magica.fi

Miltä tuntuu näin presidentinvaalien viimeisenä päivänä?

Koonnut: Elisa Vanajas

Minna Gustavsson,
Helsinki
- Jännittää ja on ehkä vähän juhlava ja isänmaallinen tunne.

Jarkko Jokinen,
Helsinki
- En voi tosin vielä äänestää, mutta odotan innolla lopputulosta.

Jukka-Pekka Kumpulainen,
Helsinki
- Viimeisten galluppien mukaan jännittävä ilta tulossa, 18 vuotta yrittäjän toimineena toivon että Niinistö voittaa.

Sara Järvinen,
Helsinki
- Naispresidentti olisi kiva mutta uuttakaan kasvoa vastaan ei ole mitään.